

REKOMENDACIJOS DIALIZĖS PACIENTŲ PRIEŽIŪRAI COVID-19 INFEKCIJOS METU

2020-03-23

Bendrosios rekomendacijos dializės centrams ir skyriams

1. Visas dializės skyriaus personalas (gydytojai, slaugytojai, slaugytojų padėjėjai, technikai ir kiti) turėtų būti apmokyti apie CoVid-19 epidemiją, prevencines priemones, supažindinti su atitinkamomis galiojančiomis nacionalinėmis ir ligoninės rekomendacijomis.
2. Personalas turi būti instruktuojamas apie apsauginių kaukių naudojimą, servetėlių naudojimą kosint ar čiaudint, kaip išmesti servetėles (pageidautina vienkartinės), kitus užterštus daiktus į papildomai tam pastatytus atliekų konteinerius, ir kaip bei kada atlikti rankų higienos procedūras. Mokymas gali būti vykdomas gyvai arba nuotoliniu būdu.
3. Visas dializės skyriaus personalas turi dėvėti chirurgines kaukes ir akių apsaugą (apsauginius akinius ar skydelį) dirbdami su visais pacientais, vilkėti medicininius drabužius ir avalynę. Būtina griežta rankų ir kvėpavimo higiena, kaip numatyta bendroje rekomendacijoje.
4. Rekomendacijos apie epidemijos valdymo priemones turėtų būti atnaujinamos ir su jomis turėtų būti nedelsiant supažindamas personalas, kai tik atsiranda nauji duomenys.
5. Būtina užtikrinti, kad visi pacientai, prieš procedūrą plautų ir dezinfekuotų rankas pagal nurodytas rekomendacijas.
6. Tarp paciento lovų reikia palaikyti 1 m atstumą. Tarp pamainų būtinas vėdinimas, dezinfekcija. Pagal galimybę trumpinamas pacientų laukimas, pacientai arba nemaitinami, arba turi valgyti prie atskirų stalų. Hemodializės metu diabetu sergantis asmenys privalo turėti saldumynų, jei sumažėtų gliukozės kiekis. Esant medicininei galimybei, rekomenduojama atskiriems pacientams retinti hemodializės iki 2 kartų.
7. Jeigu pacientai transportuojami vienoje transporto priemonėje, tarp jų turi būti 1 m atstumas, po pervežimo atlikta paviršių dezinfekcija.
8. Namų dializės (peritoninės dializės) pacientai turėtų būti namuose, kiek tai įmanoma, naudojant telekomunikacijos priemones ar kitas elektronines priemones klinikinei pacientų priežiūrai, ar organizuojant vizitus į namus.
9. Pacientai, kuriems reikia atlikti arterioveninės jungties, peritoninės dializės ar tunelinio centrinės venos kateterio implantavimo operacijas turėtų būti ištiriami dėl CoVid-19. Operacijos pacientams su patvirtinta ar įtariama CoVid-19 infekcija turėtų būti atliekamos tam skirtose patalpose, su atitinkamomis personalo apsaugos priemonėmis.
10. Visi asmenys (pacientai, gydytojai, slaugytojos, slaugytojų padėjėjos, konsultantai, med. inžinieriai) prieš įeidami į dializės skyrių ir išeidami iš dializės skyriaus privalo dezinfekuoti rankas (dezinfektantas turėtų būti įrengtas prie įėjimo ir išėjimo iš HD skyriaus).

Dializės pacientų ir personalo su kvėpavimo takų infekcija identifikavimas ir izoliavimas

1. Personalas turėtų stebėti savo ir šeimos narių simptomus (jeigu jie atsirastų) ir nedelsiant informuoti padalinio vadovą, jeigu turėtų simptomų, atitinkančių CoVid-19. Sergančiam personalui draudžiama eiti į darbą ir kontaktuoti su pacientais.
2. Pradėjus išplėstinį tikrinimą dėl infekcijos, gydytojai ir/ar ar slaugytojai turėtų būti apmokyti paimti CoVid-19 PGR iš nosiaryklės, dėvint atitinkamą apsaugą (FFP2 respiratorius, akių apsaugą (apsauginius akiniai ar skydelis), kepurės, chirurginės prijuostės, pirštines). Jei dializės centre tikrinimas neprieinamas, rekomenduojama „žalias koridorius“ kituose tikrinimo punktuose (pvz., „drive-in“).
3. Būtinai ankstyvas asmenų su kvėpavimo takų infekcijos simptomais atpažinimas ir izoliavimas. Todėl infekcijos plitimo metu dializės klinikos ir ligoninių dializės skyriams rekomenduojama:
  - a. Visi pacientai turėtų būti instruktuoti ir iš anksto pranešti telefonu ar kitomis elektroninėmis priemonėmis apie karščiavimą ar kvėpavimo takų simptomus, kad skyrius galėtų pasiruošti jų atvykimui (pageidautina, kad jie iš pradžių būtų apžiūrimi ILC skubios pagalbos skyriuje, o ne dializės skyriuje).
  - b. Dializės skyriai turėtų identifiukuoti visus pacientus ar personalo narius, kuriems pasireiškė karščiavimas, kosulys, viršutinių kvėpavimo takų simptomai ar konjunktyvitas prieš jiems patenkant į dializės zonas.
  - c. Pacientų kūno temperatūra turėtų būti matuojama prieš ir po kiekvienos dializės procedūros bekontakčiu kūno temperatūros matuokliu.
  - d. Personalo kūno temperatūra turėtų būti matuojama prieš darbo pradžią ir po darbo bekontakčiu kūno temperatūros matuokliu.
  - e. Jei įsigaliojus tvarkai dializės centre imami mėginiai, tai turi vykti atskiroje patalpoje arba specialioje patalpoje, skirtoje mėginių paėmimui. Po mėginio paėmimo būtina patalpos dezinfekcija. Nesant galimybės mėginį paimti dializės klinikoje (nes maži centrai neturi atskirų patalpų), tyrimui nukreipti pagal galiojančią tvarką.
4. Pacientai su patvirtinta CoVid-19 infekcija turėtų būti oru plintančių infekcijų izoliacijos patalpoje, jiems dializė neturėtų būti atliekama ambulatorinėse dializės patalpose.
5. Jeigu nustatoma patvirtinta arba labai tikėtina CoVid-19 infekcija dializės skyriuje, turi būti nedelsiant atliekama patalpų ir įrangos dezinfekcija. Zonos, kuriose buvo pacientas ar galimai infekuotas personalas, turėtų būti nenaudojamos kitiems pacientams, kol išvalomos.
6. Visos medicininės atliekos iš pacientų su patvirtinta ar tikėtina CoVid-19 infekcija turi būti laikomos užkrečiamomis atliekomis ir atitinkamai pašalinamos (įstaigos maišus gali žymėti atskira spalva nuo kitų atliekų).

Pacientų, kuriems būtina taikyti karantinavimą, dializės rekomendacijos

1. Pacientams, kuriems pagal galiojančią tvarką būtinas karantinavimas (izoliacija), rekomenduotina paskirti atskirą centrą regione, kuriame nebūtų gydomi nei sveiki, nei CoVid-19 sergantys pacientai, remiantis sveikatos reguliacinių tarnybų sprendimu. Nesant sprendimo – dializė atliekama savo dializės centre, atskirai nuo kitų pacientų: kitoje pamainoje (geriausia - paskutinė dienos pamaina) ar daugėjant atvejų - pakaitinę dieną nuo neinfekuotų pacientų.
2. Rekomenduojama turėti sąrašą darbuotojų, kas dirba toje pamainoje. Pacientus turi dializuoti tie patys komandos nariai (slaugytoja, gydytojas).
3. Visas dializės skyriaus personalas turi dėvėti neaustinio pluošto chalatus su prijuoste, FFP2/FFP3 respiratorių, jo nesant chirurgines kaukes, galvos kepurėles, akinius ir pirštines. Būtina griežta rankų ir kvėpavimo higiena, kaip numatyta bendroje rekomendacijoje.
4. HBsAg teigiamų pacientų dializės palatoje galima dializuoti tik tuos pacientus, kurių HBsAg teigiamas ir kuriems įtariama CoVid-19 infekcija.

5. Jeigu pacientų nėra galimybės dializuoti atskiroje pamainoje, dializių centre turi būti užtikrinamas izoliuojamų ir kitų pacientų srautų atskyrimas, atskira erdvė laukiantiems pacientams, kuriems būtina izoliacija, palaikant bent 2 metrų atstumą.
6. Kraštutiniu atveju pacientas turėtų būti gydomas paskutinėje eilės lovoje, kuo toliau nuo judėjimo srautų, užtikrinant 2 metrų atstumą visomis kryptimis nuo kitų pacientų, atriboti širma, visa įranga, paviršiai ir priemonės 2 metrų spindulių turi būti dezinfekuota arba likviduojama.
7. Pacientai turi kuo greičiau patekti į dializės patalpą, siekiant sumažinti laiką, praleistą laukimo patalpose. Pacientų patariama nemaitinti, kad būtų kuo labiau sutrumpintas bet koks kontaktas.
8. Iki numatomos procedūros stabilūs pacientai gali laukti nuosavoje transporto priemonėje, ar netoli dializių centro patalpų, kai juos galima pasiekti ir informuoti mobiliu telefonu.
9. Atvykdami į centrą pacientas turi dėvėti chirurginę kaukę iki išvykimo. Naudoti popierines servetėles ir jas išmesti po kiekvieno naudojimo. Būtina dažnai dezinfekuoti rankas, taip pat ir transporto priemonėje, kuria pacientas vyksta.
10. Jei hemodializės centras turi daugiau nei 1 tokį atvejį, šiuos pacientus reiktų grupuoti atliekant jiems hemodializę tuo pačiu metu, toje pačioje patalpoje, atskiriant nuo sveikų pacientų, kaip aprašyta aukščiau.
11. Jei patalpoje yra tik įprastinė ventiliacija, turi būti užtikrintas mažiausiai 60L/s oro tiekimas vienam pacientui.
12. Jei kvėpavimo takų infekcijos etiologija yra aiški, tokių pacientų grupuoti nereikia (pvz., pacientų su patvirtintu gripu nereikėtų grupuoti su CoVid-19 pacientais).
13. Po hemodializės aparatams būtina atlikti cheminę dezinfekciją remiantis aparato naudotojo vadovu ir gamintojo informacija apie tinkamumą CoVid-19 naikinimui (pvz., veiksmingos yra *Diasteril*, *Citrosteril*, *Puristeril Plus*, *Puristeril 340*). Svarbu, kad aparatai, kurie naudojami CoVid-19 teigiamiems pacientams nebūtų naudojami kitiems pacientams.
14. Po dializės turi būti atliktas generalinis patalpų valymas, pilnai pasišalinus visiems pacientams, naudojant vandenį, detergentus ir įprastus įstaigos dezinfektantus. Valytojai turi dėvėti chirurgines kaukes, chalata, pirštines, akių apsaugą (apsauginius akinius ar skydelį), uždarus darbo batus.
15. Šios taisyklės galiotų ir esant ekstrinei situacijai, kai lengvos CoVid-19 formos būtų dializuojamos ne stacionaro sąlygomis, personalui naudojant pilną apsauginių priemonių komplektą, kaip aprašyta skyriuje „Sergančių CoVid-19 infekcija pacientų dializė“.

Įtariamų sergančių ir sergančių CoVid-19 infekcija pacientų dializė

1. Pacientai, įtariamai kaip sergantys CoVid-19 infekcija, turi būti ištiriami dėl CoVid-19 infekcijos. Jei gaunamas neigiamas atsakymas, dializė tęsiama tame padalinyje, kaip anksčiau. Jei reikalinga neatidėliotina dializė, pacientas dializuojamas kaip sergantis CoVid-19 infekcija.
2. Procedūra atliekama tam pritaikytos įstaigos stacionare specialioje izoliuotoje patalpoje.
3. Procedūros metu pacientas turi dėvėti chirurginę kaukę.
4. Dializę atliekantis personalas turi dėvėti neperšlampamus chirurginius chalatus, FFP2/FFP3 respiratorių, galvos kepurėles, akinius, pirštines ir bachilus. Būtinios griežtos rankų higienos priemonės: atidus rankų plovimas su muilu ir vandeniu ir sistemingas alkoholinių tirpalų bei vienkartinį pirštinių naudojimas.
5. Patalpose turėtų dirbti minimalus reikalingas personalo kiekis. Visi nebūtinai personalo vizitai bet kuriuo metu turėtų būti nevykdomi.
6. Kol pasirodys daugiau informacijos apie viruso išskyrimą po klinikinio pagerėjimo, izoliacijos ir prevencinių priemonių nutraukimas turėtų būti vykdomas kiekvienu atveju individualiai, remiantis galiojančiomis nacionalinėmis ir ligoninės rekomendacijomis.

Pacientų srautai su skirtinga CoVid būkle

Paciento rūšis	Veiksmų seka	Pastabos
CoVid (-) ambulatorinis pacientas, be simptomų	HD įprastine tvarka Grupuojama rytinėse pamainose Pagal galimybę HD retinimas	Nekontaktuoti su Covid (+) ir simptominiiais pacientais Atmintinė ir apmokymas Preskriningas HD išvakarėse ir apklausa/apžiūra atvykus Jei neišvengiama, kelti į kitą dializės centrą Galima dializuoti pakaitinėmis dienomis su CoVid (+), karantinuotais, simptominiiais pacientais
CoVid (-) stacionarinis pacientas, be simptomų		Nekontaktuoti su Covid (+) ir simptominiiais pacientais Apklausa/apžiūra atvykus Jei neišvengiama, kelti į kitą ligoninę
CoVid (-) karantinuotas pacientas	HD savo centre pagal rekomendacijas HD sugrupavus, paskutinėje pamainoje	Galima dializuoti pakaitinėmis dienomis su CoVid (-)
Simptominis pacientas	Po HD generalinis valymas, paviršių dezinfekcija	Tirti dėl CoVid-19
Įtariamasis CoVid-19 pacientas	HD atliekama CoVid ligoninės priėmimo, jei laukiama tyrimo rezultato ir HD reikia nedelsiant	Nedažni atvejai Bus reikalingas vandens valymo įrenginys Nekontaktuoti su Covid (-), kol paaiškės atsakymas
CoVid-19 (+) pacientas stacionare	HD atliekama CoVid ligoninės skyriuje	Bus reikalingas vandens valymo įrenginys
CoVid-19 (+) pacientas, gydomas namuose	HD atliekama savo centre pagal griežtas rekomendacijas	Mažai tikėtinas atvejis, nebent visuotinis sergamumas Galima dializuoti pakaitinėmis dienomis su CoVid (-)
CoVid-19 (+) pacientas RITS	Ilgos trukmės HF/HDF Esant poreikiui – svarstyti intermituojančią HD	HD vietos numatytame RITS
Peritoninės dializės pacientai	Lieka namuose	Televizitai Esant poreikiui stacionarizuoti – elgiamasi pagal bendrą ligoninės tvarką, procedūras atlieka PD slaugytojos